

Zakon o knjižničarstvu /ZKnj-1/

(pristojnosti in naloge občine z uvodnimi pojasnili in komentarjem)

K a z a l o:

1	Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/.....	1
1.1	Pravna podlaga	1
1.2	Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/.....	1
1.2.1	Akti občinskega sveta po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/	2
1.3	Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/	2
1.3.1	Akti župana po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/	2
1.4	Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/.....	2
1.4.1	Akti občinske uprave po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/	2
2	Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine.....	2
2.1	Knjižnična dejavnost	2
2.1.1	Knjižnice	3
2.2	Javno financiranje knjižnične dejavnosti.....	3
	Ključne besede	4
	Uporabljene kratice	4
	Viri	4

1 Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

1.1 Pravna podlaga

tč.	predpisi, ki so podlaga za sprejem predpisa	določba	pojasnilo
1	Ustava Republike Slovenije Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a		

tč.	predpis	določba	pojasnilo
1.1	Zakon o knjižničarstvu /ZKnj-1/ Uradni list RS, št. 87/01, 96/02-ZUIJK, 92/15		1

tč.	podrejeni predpisi	določba	pojasnilo
1.1.1	Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic Uradni list RS, št. 19/03		7

1.2 Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	pristojnosti in naloge občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	Odloči o podelitvi koncesije za opravljanje knjižnične dejavnosti v občini.	2. člen	2
2	Podá soglasje oziroma mnenje k imenovanju direktorja splošne knjižnice.	17. člen	4
3	Sprejme odlok o ustanovitvi splošne knjižnice oz. sprejme sklep o poveritvi knjižnične dejavnosti drugi knjižnici.	20. člen	3
4	V proračunu predvidi sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti.	20. člen	2, 3
5	Podá soglasje k načrtu za izpolnjevanje pogojev opravljanja knjižnične dejavnosti.	22. člen	5
6	Podá soglasje k opravljanju dejavnosti območne splošne knjižnice.	27. člen	5

7	Poda soglasje k programu dela in finančnem načrtu splošne knjižnice.	52. člen	7
8	V proračunu zagotovi sredstva za izvajanje knjižnične dejavnosti.	52. člen 53. člen	7

1.2.1 Akti občinskega sveta po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	akti občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	Odlok o predmetu in pogojih za podelitev koncesije za opravljanje javne knjižnične službe v občini.	2. člen	2
2	Sklep o soglasju k imenovanju direktorja splošne knjižnice.	17. člen	4
3	Odlok o ustanovitvi splošne knjižnice.	20. člen	3
4	Sklep o poveritvi izvajanja knjižnične dejavnosti splošni knjižnici.	20. člen	2, 3
5	Sklep o soglasju k načrtu za izpolnjevanje pogojev opravljanja knjižnične dejavnosti.	22. člen	5
6	Sklep o soglasju k opravljanju dejavnosti območne splošne knjižnice.	27. člen	5
7	Sklep o soglasju k programu dela in finančnem načrtu splošne knjižnice.	52. člen 53. člen	7

1.3 Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	pristojnosti in naloge župana	določba	pojasnilo
1	Sklene pogodbo o poveritvi knjižnične dejavnosti splošni knjižnici.	20. člen	3
2	Predlaga vpis ustanovitve splošne knjižnice v sodni register.	36. člen	7

1.3.1 Akti župana po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	akti župana	določba	pojasnilo
1	Javni razpis za podelitev koncesije za opravljanje knjižnične dejavnosti v občini (z razpisno dokumentacijo).	2. člen	2
2	Pogodba o koncesiji za opravljanje knjižnične dejavnosti.	20. člen	3
3	Pogodba o opravljanju javne knjižnične službe v občini.	36. člen	7

1.4 Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	pristojnosti in naloge občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Izda odločbo o izbiri koncesionarja za izvajanje javne knjižnične dejavnosti.	2. člen	2
2	Izda odločbo o odvzemu koncesije za izvajanje knjižnične dejavnosti.	2. člen	2

1.4.1 Akti občinske uprave po Zakonu o knjižničarstvu /ZKnj-1/

tč.	akti občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Odločba o izbiri koncesionarja za izvajanje javne knjižnične dejavnosti.	2. člen	2
2	Odločba o odvzemu koncesije za izvajanje knjižnične dejavnosti	2. člen	2

2 Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine

1 **Zakon o knjižničarstvu /ZKnj-1/ ureja javno službo na področju knjižnične dejavnosti.**

2.1 Knjižnična dejavnost

2 Kot določa ZKnj-1, se knjižnična dejavnost, ki se financira iz javnih sredstev izvaja kot knjižnična javna služba ali kot knjižnična dejavnost, potrebna za izvajanje javne službe na področju vzgoje in

izobraževanja. Knjižnično dejavnost izvajajo splošne, visokošolske, specialne in nacionalna knjižnica. Knjižnično dejavnost, potrebno za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja, izvajajo šolske knjižnice (1.a člen ZKnj-1). Knjižnična dejavnost, ki je knjižnična javna služba zajema • zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva, • zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij, • izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov, • posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev, • sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij, • pridobivanje in izobraževanje uporabnikov, • informacijsko opismenjevanje, • varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik, • drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo. Knjižnična dejavnost, potrebna za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja, izhaja iz potreb te dejavnosti in zajema posamične, z njo povezane (navedene) naloge ter glede na potrebe tudi druge naloge, določene s področnim zakonom. Navedene dejavnosti izvajajo osebe javnega prava, na podlagi koncesije pa tudi druge pravne osebe in posamezniki. Njen obseg se določi s programom dela in finančnim načrtom oziroma s koncesijsko pogodbo (2. člen ZKnj-1).

2.1.1 Knjižnice

- 3 Knjižnica je pravna oseba, njena organizacijska enota, ki izvaja knjižnično dejavnost, ali njena organizacijska enota oziroma njen del, ki izvaja knjižnično dejavnost, potrebno za izvajanje javne službe na področju vzgoje in izobraževanja. Po prevladujočem krogu uporabnic in uporabnikov so knjižnice: **1.** splošne, **2.** šolske, **3.** visokošolske, **4.** specialne in **5.** nacionalna (7. člen ZKnj-1). Kot določa ZKnj-1, mora vsaka občina zagotoviti knjižnično dejavnost za svoje občane tako, da ustanovi splošno knjižnico sama ali skupaj z drugimi občinami, ali tako, da poveri opravljanje te dejavnosti s pogodbo drugi splošni knjižnici v soglasju z ustanoviteljem. Če ustanovi splošno knjižnico več občin skupaj, določijo medsebojne pravice in obveznosti v aktu o ustanovitvi. Če pa občina ne zagotovi knjižnične dejavnosti za svoje prebivalce, stori to država na njen račun (20. člen ZKnj-1).
- 4 V tej zvezi naj opomnimo na določilo 17. člena ZKnj-1, katerem direktorja knjižnice sicer imenuje svet splošne knjižnice, vendar si mora le-ta pred imenovanjem pridobiti soglasje občin ustanoviteljic, ki imajo v lasti več kot polovico soustanoviteljskega deleža, in mnenje občin, ki so na splošno knjižnico s pogodbo prenesle opravljanje te dejavnosti, ter mnenje strokovnih delavcev knjižnice (17. člen ZKnj-1).
- 5 Splošna knjižnica mora v skladu z ZKnj-1 trajno izpolnjevati naslednje pogoje: • imeti mora ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega knjižničnega gradiva, • imeti mora ustrezno število ustrezno usposobljenih strokovnih delavcev, • imeti mora ustrezen prostor in opremo, • imeti mora ustrezno organizacijo knjižnične dejavnosti. Izpolnjevanje navedenih pogojev ugotovi pred ustanovitvijo pristojno ministrstvo z upravno odločbo. Splošna knjižnica lahko prične opravljati svojo dejavnost z vpisom v sodni register (36. člen ZKnj-1). Izpolnjevanje navedenih pogojev ugotavlja ministrstvo, pristojno za kulturo, vsaka tri leta. Če splošna knjižnica ne izpolnjuje pogojev, se o tem obvesti ustanovitelja in obenem z odločbo naloži, da najkasneje v treh mesecih pripravi načrt, s katerim določi, kako bo v danem roku dosegla izpolnitev pogojev, in ga predloži v soglasje svojemu ustanovitelju oziroma soustanoviteljem ali pogodbenim partnerjem. Če ti najkasneje v roku enega meseca ne odgovorijo, se šteje, da je soglasje dano (22. člen ZKnj-1). Zknj-1 predvideva tudi soglasje ustanovitelja (lokalne skupnosti) splošni knjižnici k opravljanju posebnih nalog knjižnične dejavnosti za širše območje. V tem primeru je govor o območni splošni knjižnici (27. člen ZKnj).

2.2 Javno financiranje knjižnične dejavnosti

- 6 Knjižnice, ki so samostojni javni zavodi, in knjižnični informacijski servis pridobivajo sredstva za delo iz javnih sredstev, plačil uporabnikov za storitve javne službe, s prodajo blaga in storitev na trgu in iz drugih virov pod pogoji, določenimi v aktih o ustanovitvi. Sredstva za izvajanje dejavnosti javne službe knjižnic in knjižničnega informacijskega servisa pokrivajo stroške za plače, za materialne stroške za delo, za nakup knjižničnega gradiva, ter za nakup in vzdrževanje prostorov ter opreme (51. člen ZKnj-1).
- 7 Sredstva za izvajanje javne službe knjižnice, ki je javni zavod, zagotavlja ustanovitelj oziroma soustanovitelj in drugi pogodbeni partnerji na podlagi pogodbe ter na osnovi programa dela in finančnega načrta, pripravljenih skladno s pogoji iz 36. člena Zakona o knjižničarstvu /ZKnj-1/, h katerim so podali soglasje ustanovitelj oziroma soustanovitelj. Če ustanovitelj oziroma soustanovitelj ne odgovori v roku 60 dni od dneva prejema zaprosila, se šteje, da je soglasje dano (52. člen ZKnj-1).

- 8** Če več občin soustanovi splošno knjižnico ali posamezna občina sklene pogodbo o zagotavljanju knjižnične dejavnosti na svojem območju s splošno knjižnico v drugi občini, se finančna obveznost za skupne stroške razdeli na te občine premosorazmerno s številom njihovih prebivalcev, medtem ko stroške knjižnične dejavnosti, ki nastanejo neposredno na območju občine, krije vsaka občina sama. Občine zagotavljajo sredstva za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v dvanajstih v skladu z navedenim pravilnikom in glede na število prebivalcev občine. Občine zagotavljajo sredstva za materialne stroške in nakup gradiva v skladu s sprejetim finančnim načrtom knjižnice. Navedeni skupni stroški obsegajo predvsem materialne stroške in stroške dela, povezane z izborom, nabavo in obdelavo knjižničnega gradiva, z uporabo referenčne zbirke in bibliobusa ter z delovanjem skupnih služb. V dvomu, ali določeni stroški sodijo med skupne stroške, odloči minister, pristojen za kulturo (53. člen ZKnj-1).
- 9** V primeru, da minister, pristojen za kulturo, ugotovi, da občina ne izpolnjuje navednih obveznosti, mora najkasneje v roku enega meseca opozoriti pristojni občinski organ, da mora občina začeti izpolnjevati svoje obveznosti. Če občina v danem roku ne izpolni svojih obveznosti, sproži minister, pristojen za kulturo, postopke v skladu s predpisi, ki urejajo lokalno samoupravo (54. člen ZKnj-1).

Ključne besede

Lokalna samouprava, občina, občinski svet, župan, občinska uprava, pristojnosti, kultura, knjižnična dejavnost, knjižnica.

Uporabljene kratice

ZKnj-1 - Zakon o knjižničarstvu /ZKnj-1/ (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02-ZUJIK, 92/15).

Viri

Ustava in zakoni

Ustava Republike Slovenije /Ustava RS/ (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a).

Zakon o knjižničarstvu /ZKnj-1/ (Uradni list RS, št. 87/01, 96/02-ZUJIK, 92/15).

Podzakonski akti

Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (Uradni list RS, št. 19/03).